

Bokslutsrapport 2022

Verksamhetens resultat **367 mnkr**

Budget **216 mnkr**

Resultat enligt balanskravet **422 mnkr**

Budget **188 mnkr**

Årets resultat efter finansiella poster **-370 mnkr**

Budget **188 mnkr**

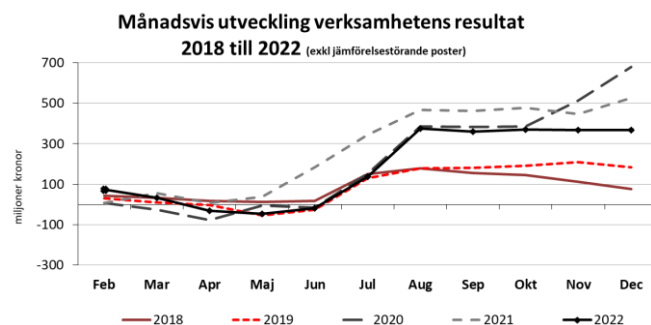
Bokslutsrapporten är en första presentation av Region Västmanlands årsbokslut utifrån ett övergripande finansiellt perspektiv. I årsredovisningen, som fastställs av regionfullmäktige i april 2023, finns redovisning av hur regionen uppfyllt de mål och uppdrag som beslutades i regionplan 2022-2024 samt verksamhetsredovisning och fördjupad ekonomisk analys.

2022 präglades av historiskt hög inflation, räntehöjningar och kraftig börsnedgång, som en direkt effekt av pandemi, energikris och krig i Ukraina. Året både inleddes och avslutades med hög smittspridning och ansträngt läge inom sjukvården. Resandet inom kollektivtrafiken återhämtade sig till 2019-års nivå. Ökade skatteintäkter till följd av fortsatt stark arbetsmarknad tillsammans med tillfälliga statliga tillskott ledde till ett starkt ekonomiskt resultat på verksamhetsnivå.

Sammanfattande bedömning

Balanskravsresultatet på +422 miljoner kronor motsvarar 4 procent av skatter och generella bidrag och översteg det långsiktiga finansiella målet för god ekonomisk hushållning på 2 procent med god marginal. Ett negativt finansnetto innebär en försämrad soliditet och att regionen därmed inte helt uppfyllde de finansiella målen i regionplanen för 2022.

Utvecklingen av verksamhetens resultat under de senaste fem åren framgår av diagrammet längst upp till höger. Kurvan för 2022, liksom för 2020 och 2021, avviker kraftigt från tidigare års trend. I kurvan för 2021 har de jämförelsestörande ökade pensionskostnaderna, om 238 miljoner kronor för förändrade livslängdsantaganden, exkluderats.

Att regionen, trots ett fortsatt underskott i Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (-481 miljoner kronor), hade ett positivt resultat på verksamhetsnivå på +367 miljoner kronor, beror främst på högre skatteintäkter och generella statsbidrag än budgeterat, lägre pensionskostnader, outnyttjade medel i regionstyrelsens anslag samt på ett samlat överskott i övriga förvaltningar. Se tabell, sidan 2 "Analys av budgetavvikelser".

Marknadsvärderingen av finansiella placeringar innebär att såväl orealiserade vinster som förluster i pensionsmedelsportföljen påverkar resultatet efter finansiella poster. En starkt negativ börsutveckling under året som visserligen hämtade sig något under senhösten ledde till höga orealiserade förluster och ett negativt finansnetto. Årets resultat efter finansiella poster uppgick till -370 miljoner kronor, där nettot av orealiserade vinster och förluster utgjorde -683 miljoner kronor.

Den ekonomiska ställningen försämrades i och med det negativa resultatet, bland annat genom sänkt soliditet, samt försämrad relation mellan placerade pensionsmedel och den totala pensionsskulden. Låneskulden var däremot fortsatt noll, sedan samtliga lån amorterats i sin helhet under 2021.

Nettokostnadsutvecklingen för helåret var 6,7 procent (exklusive jämförelsestörande poster) att jämföra med nettokostnadsutvecklingen för 2021 som var 5,8 procent (se diagrammet nedan). Den negativa nettokostnadsutvecklingstakten 2020 var huvudsakligen en effekt av tillkommande pandemirelaterade riktade statsbidrag samt lägre pensionskostnader till följd av förändrad pensionsberäkningsmodell. Verksamhetens kostnader uppgick till 11,4 miljarder kronor 2022, budgeterad nivå 2023 är betydligt lägre, 10,6 miljarder kronor, inklusive en kraftig ökning av pensionskostnaderna.

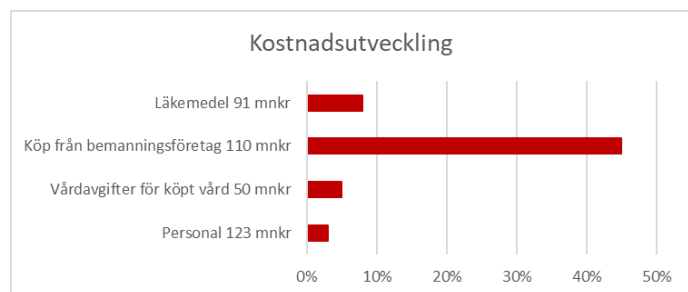
Resultatanalys verksamhetens resultat

Verksamhetens resultat, +367 miljoner kronor, var 117 miljoner kronor högre än den senaste prognosen från oktober på +250 miljoner kronor. Förbättrat resultat för förvaltningarna med 64 miljoner kronor, var en av orsakerna.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämfört med föregående år minskade verksamhetens intäkter med 172 miljoner kronor (-6,9 %), vilket i huvudsak berodde på lägre riktade statsbidrag. Samtidigt ökade intäkterna för trafik med 43 miljoner kronor och även patientavgifter och försäljning av övriga tjänster ökade. Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar, exklusive jämförelsestörande poster, ökade med 417 miljoner kronor (3,7 %). Poster som ökade 2022 var kostnader för personal, köpt vård, köp från bemanningsföretag och läkemedel. Regionen ökade sina kostnader kraftigt 2021 på grund av tillfälliga statsbidrag. Trots att de tillfälliga statsbidragen minskade under 2022 har kostnadsökningen fortsatt.

Tabellen nedan jämför kostnadsutvecklingen mellan 2021 och 2022 i miljoner kronor samt procent.

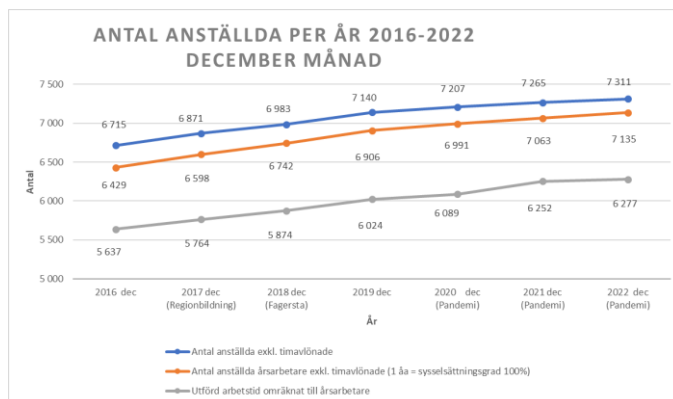

Arbetad tid

Regionens totala arbetade tid ökade med 0,4 procent jämfört med samma period föregående år, vilket i timmar motsvarar 25 årsarbetare. Den arbetade tiden för egen personal minskade med motsvarande 35 årsarbetare och beror främst på ökad sjukfrånvaro i början av året samt högre semesteruttag och färre timavlönande 2022. Externt inhyrd personal ökade med 45 procent eller 60 årsarbetare.

Kostnaden för inhyrd personal var 110 miljoner kronor högre 2022. 49 miljoner kronor avsåg de vårdteam som hyrts in för att arbeta bort vårdkön som uppkommit på grund av pandemin och som finansierades med riktade statsbidrag.

I grafen ovan till höger jämförs decemberutfallet 2016-2022. Antalet anställda medarbetare i december 2022 ökade med drygt 70 årsarbetare jämfört med december 2021.

Analys av budgetavvikelser verksamhetens resultat

Den positiva avvikelser (+101 miljoner kronor) mot budgeterat resultat (+188 miljoner kronor) förklaras av:

Avvikelse från verksamhetens budget i 2022 års resultat Belopp i mnkr

Årets budgeterade resultat	216
Positiva avvikelser	554
Negativa avvikelser	-403
Verksamhetens resultat 2022	367

	Positiva avvikelser	Negativa avvikelser
Förvaltningar och nämnders resultat		-403
Skatteintäkter	254	
Generella statsbidrag och utjämnung	92	
Övriga gemensamma kostnader och intäkter	208	
Totala avvikelser	554	-403

Förvaltningars och nämnders resultat var -403 miljoner kronor (-254 miljoner kronor 2021). Hälso-och sjukvårdsnämnden redovisade ett underskott på -481 miljoner kronor att jämföra med -364 miljoner kronor föregående år. Kollektivtrafiknämnden hade ett överskott på 29 miljoner kronor, Regionkontoret 20 miljoner kronor, Närvården Västmanland (regiondriven primärvård) 14 miljoner kronor och förvaltningen för digitaliseringsstöd 10 miljoner kronor. Övriga förvaltningar inom regionen redovisade ett samlat överskott på 4 miljoner kronor, se tabell nedan.

Avvikelsen för övriga gemensamma kostnader och intäkter uppgick till 208 miljoner kronor och beror främst på överskott i regionstyrelsens reserverade medel och lägre pensionskostnader än budgeterat för 2022.

Skatteintäkter och generella statsbidrag var 346 miljoner kronor högre än budget.

BOKSLUT 2022

Resultaträkning <i>Belopp i mnkr</i>	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Budget 2022	Prognos fr
Verksamhetens intäkter	2 343	2 515	1 780	2 268
Verksamhetens kostnader	-11 360	-11 194	-10 582	-11 396
Avskrivningar	-341	-328	-362	-350
Verksamhetens nettokostnader	-9 358	-9 007	-9 164	-9 478
Skatteintäkter	7 272	6 886	7 018	7 269
Generella statsbidrag och utjämning	2 454	2 410	2 362	2 459
Verksamhetens resultat	367	289	216	250
Finansiella intäkter	284	1 090	77	352
<i>varav realiserade vinster (verkligt värde)</i>	89	937		84
Finansiella kostnader	-1 021	-88	-105	-1 068
<i>varav realiserade förluster (verkligt värde)</i>	-772	-21		-818
Resultat	-370	1 291	188	-466
Resultat enligt balanskravet	422	468	188	377

Förvaltningar och nämnder	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-480,7	-364,2
Närvården Västmanland (Intraprenad primärvård)	14,3	36,6
Kollektivtrafiknämnden	28,6	1,6
Fastighets- och serviceförvaltningen	0,6	28,5
<i>varav Fastighet</i>	0,6	13,3
<i>Kostnämnden</i>	-2,1	6,4
Regionkontoret	20,4	31,4
Förvaltningen för digitaliseringsstöd	10,5	9,4
Regionala utvecklingsnämnden	0,4	0,0
<i>varav Kultur- och folkbildningsnämnd</i>	0,8	0,6
Program nytt akutsjukhus	0,0	0,0
Politisk verksamhet och Patientnämndens kansli	2,6	2,6
Summa förvaltningar och nämnder	-403,3	-254,1
Finansiering *	770,6	543,5
Verksamhetens resultat	367,3	289,4

*Posten "finansiering" utgörs av regionens gemensamma kostnader och intäkter, som 2022 består av: budgeterat resultat (+216 mnkr), avvikelse skatteintäkter (+254 mnkr), avvikelse generella statsbidrag och utjämning (+92 mnkr), övriga gemensamma kostnader och intäkter + 208 mnkr (överskott i regionstyrelsens reserverade medel och lägre pensionskostnader).

Resultatanalys – årets resultat efter finansiella poster

Årets resultat efter finansiella poster, -370 miljoner kronor var negativt på grund av att börsnedgången gav realiserade förluster i pensionsmedelsportföljen.

Årets resultat efter finansiella poster blev 96 miljoner kronor högre än den senaste prognosen från oktober på -466 miljoner kronor. Förbättringen återfinns i verksamhetens resultat medan finansnettot försämrades något. Realiserade vinster och förluster budgeteras inte.

Soliditet

Till följd av det negativa resultatet försämrades den långsiktiga betalningsförmågan (soliditeten) under året, från 49 procent till 47 procent. Även soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser försämrades, från 21 procent till 19 procent.

Likviditet

Regionen hade inga lån vid årets slut men utnyttjade checkräkningskrediten. Den genomsnittliga likviditeten var negativ alla fyra kvartalen. Under 2023 bedöms likviditeten bli sämre, bland annat beroende på högre total nettokostnadsutveckling, högre pensionskostnader och planerade höga investeringar. Sannolikt är 2023 sista året som regionen klarar en tillfredställande likviditet utan extern upplåning. Därefter kommer regionen att låna medel för att möta den tunga investeringsfas som nu pågår med byggnation av Nytt Akutsjukhus Västerås etapp 1.

Investeringar

Investeringarna uppgick till 691 miljoner kronor för helåret. Av dessa avsåg 469 miljoner kronor byggnadsinvesteringar. Det totala investeringsutfallet 2022 var lägre än det för året budgeterade beloppet, 1 050 miljoner kronor vilket främst berodde på förseningar i byggnadsinvesteringsprojekt.

Pensionsskuld och pensionsmedelsförvaltning

Den samlade pensionsskulden uppgick vid årsskiftet till drygt 7,7 miljarder kronor vilket var en ökning med 86,9 miljoner kronor beräknat från föregående årsskifte. De förvaltade pensionsmedlens marknadsvärde (inkluderar även marknadsvärde på placeringar som ej ska marknadsvärderas enligt RKR R7 och depåkonto) minskade med cirka -502 miljoner kronor till 7,0 miljarder kronor under året. Av detta avsåg årets avsättning 150 miljoner kronor.

Årets börsutveckling har präglats av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, höga energipriser, hög inflation och därtill en kraftigt stigande ränta. Samtliga faktorer har i olika grad påverkat de finansiella marknaderna. Den ekonomiska tillväxten ses stanna av och riskerar att leda till att Sverige går in i en lågkonjunktur under 2023. Sammantaget slutade Stockholmsbörsen (SIXPRX) med en nedgång på -22,8 procent, den största nedgången sedan 2008. Även den globala börsen (MSCI World AC) hade en negativ utveckling under året och avkastade -6,1 procent, omräknat i svenska kronor. Den negativa utvecklingen på börsen innebar att pensionsportföljens absoluta avkastning blev negativ.

Vid årsskiftet bestod pensionsportföljen av 51 procent aktier. Resterande tillgångsslag var räntetillgångar, alternativa investeringar och kassa. Värdeminskningen på tillgångarna blev -8,7 procent, vilket motsvarar -655 miljoner kronor och bidrar till att regionen får ett sämre resultat efter finansiella poster.

Framtid

Region Västmanland ska ha en god ekonomisk hushållning och en stark och uthållig ekonomi. Det är en förutsättning för att trygga verksamheten och därmed ge regioninvånarna en god service. Region Västmanlands samlade intäkter sätter gränser för hur stora kostnaderna kan tillåtas vara. Utgångspunkten är att varje generation ska bära kostnaderna för den service den själv beslutar om.

När regionerna gick in i budgetarbetet inför 2020 såg det ekonomiskt sett kärvt ut i många verksamheter och effektiviseringar var på gång. Effektiviseringsarbetet lades delvis på is för hantering av pandemin. De ekonomiska förutsättningarna 2021 och 2022 blev ändå goda och skatteunderlaget ökade starkt till följd av snabb återhämtning efter konjunkturnedgången 2020. Regionerna fick stora resurstillskott i form av riktade, mestadels tillfälliga, statsbidrag till följd av pandemin. För 2023 är utsikterna betydligt sämre. Pandemin och kriget i Ukraina har gett en hög inflation och prognosen

är att inflationstakten kommer att sjunka successivt under 2023. Den höga prisnivån består även om ökningstakten avtar. Hög inflation påverkar förutom priser och ränteläge även pensionsskulden kraftigt och i Regionplan 2023-2025 budgeterar Region Västmanland ett negativt balanskravsresultat för både 2023 och 2024. Utöver detta kvarstår delvis arbetet med pandemins indirekta effekter och det demografiska trycket är fortsatt högt, även om det har dämpats något. Samtidigt som behovet av vård och omsorg ökar, råder det brist på arbetskraft. Kompetensförsörjningen är jämte de tuffa ekonomiska förutsättningarna regionernas främsta utmaning. Kvarstående stort underskott i hälso- och sjukvården, full effekt av förändrade parametrar i kostnadsutjämningen och kommande stora investeringar gör att Region Västmanlands samtliga verksamheter behöver arbeta med omställningen till framtidens hälso- och sjukvård och fortsatt utveckling av nya arbetssätt och tjänster. Detta i syfte att säkra en hållbar kostnadsutveckling och god ekonomisk hushållning långsiktigt, vilket är en förutsättning för att klara bland annat investeringen i Nytt Akutsjukhus Västerås.

Kollektivtrafikens biljettintäkter ökade 2022 och låg i nivå med 2019. Stora kostnadsökningar ses för 2023 och 2024. Planeringsarbetet med var en framtida bussdepå ska vara belägen och hur den ska vara utformad har startat och kommer intensifieras under 2023. Depålösningen ska stå klar i slutet av 2029.

De kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningarna de närmaste åren och den underliggande obalansen inom hälso- och sjukvården kan komma att leda till behov av politiska omprioriteringar.